

DOI:10.35774/app2022.04.149
УДК 341.96:340.137:347.451

Маргарита Томала,

магістр права, випускниця факультету
права і адміністрації Ягеллонського
університету (Польща)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1551-2896>

Фридерик Цолль,

доктор габілітований, професор,
професор кафедри цивільного
права Ягеллонського університету (Польща), завідувач кафедри європейського і
польського приватного права та
порівняльного правознавства

Оснабрюцького університету (Німеччина)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7263-2670>

ПРОБЛЕМА УЗГОДЖЕНОСТІ УКРАЇНСЬКОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА ІЗ ПОЛОЖЕННЯМИ ДИРЕКТИВИ 2019/771 ЩОДО ПРАВ СПОЖИВАЧІВ У РАЗІ НЕВІДПОВІДНОСТІ ТОВАРУ, ПЕРЕДАНОГО ЗА ДОГОВОРОМ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ¹

Досліджено проблематику адаптації Директиви Європейського Парламенту і Ради 2019/771 про деякі аспекти договорів купівлі-продажу товарів від 20.05.2019 р. до українського законодавства. Проведено порівняльний аналіз положень Директиви 2019/771 щодо правових наслідків невідповідності товарів, переданих за договором купівлі-продажу, умовам договору та положень національного законодавства про захист прав споживачів.

Взявши до уваги євроінтеграційний вектор розвитку національного законодавства та здобуття Україною статусу країни-кандидата на членство у ЄС, питання адаптації відповідних європейських нормативно-правових актів до національного правопорядку надзвичайно актуальний. Мета статті – з'ясувати ключові проблеми українського приватного права у сфері договірних відносин купівлі-продажу споживчих товарів та формулювання можливих моделей адаптації Директиви 2019/771 – «copy & paste» та моделі європеїзації.

Доведено, що європеїзаційна модель адаптації Директиви 2019/771 більш ефективна, оскільки її застосування дасть змогу не лише адаптувати національне законодавство до європейських стандартів, а й позитивно вплине на систематизацію чинних законодавчих положень.

Ключові слова: адаптація, Директива 2019/771, приватне право, права споживачів, невідповідність товару умовам договору.

The publication is devoted to the study of the problems of adaptation of Directive 2019/771 of the European Parliament and the Council on certain aspects of contracts for the sale of goods dated 05/20/2019 under Ukrainian legislation. The publication carried out a comparative analysis of the provisions of Directive 2019/771 on the legal consequences of the non-conformity of goods transferred under the sales contract with the terms of the contract and the provisions of the national legislation on the protection of consumer rights.

Taking into account the European integration vector of the development of national legislation and Ukraine's obtaining the status of a candidate country for EU membership, the question of adapting the relevant European legal acts to the national legal order is extremely relevant. The purpose of the article is to clarify the key problems of Ukrainian private law in the field of contractual relations of purchase and sale of consumer goods and to formulate possible models

¹ This article is a part of the research within the project “Homo consumens, Homo ecologicus – ecological efficiency test of the new directive on certain aspects concerning contracts for the sale of goods” financed by Narodowe Centrum Nauki, (NCN) [National Science Centre] in Kraków, Poland, with the number of 2019/34/A/HS5/00124.

of adaptation of Directive 2019/771 – «copy & paste» and models of Europeanization.

Despite the existence in the national legislation of Ukraine of a disconnection of the normative regulation of contractual relations of purchase and sale and the accumulation of terminological concepts in these acts, the approach to the legal consequences of the transfer of goods of inadequate quality is quite rational. To strengthen the provisions of the private law of Ukraine, authors consider it necessary to unify the national civil legislation by enshrining all the main regulatory norms in the fundamental legal act – the Civil Code of Ukraine and harmonizing the relevant laws with its provisions. The authors proved that the Europeanization model of the adaptation of Directive 2019/771 is the most effective since its application will not only allow adapting national legislation to European standards but will also positively affect the systematization of existing legislative provisions.

Keywords: *implementation, Directive 2019/771, private law, consumer rights, non-conformity of goods under the contract.*

Постановка проблеми. З моменту проголошення незалежності Україна поетапно впроваджувала проєвропейську законодавчу політику та створила передумови для приєднання до Європейського Союзу (далі – ЄС) [1, с. 75]. Вже в 1994 р. була підписана і ратифікована «Угода про партнерство та співробітництво між Європейськими співтовариствами і Україною» (далі Угода про партнерство). Окрім цього, з 2014 р. євроінтеграційний напрямок розвитку національного права визначається прийнятою «Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» (далі – Угода про асоціацію). Серед цілей угоди, вміщених у ст. 1, вважаємо за доцільне виокремити пункт d, що передбачає: d: «(...) підтримувати зусилля України щодо завершення переходу до ринкової економіки, у т. ч. шляхом поступової адаптації її законодавства до *acquis* ЄС» [2]. Наведене положення демонструє зобов'язання узгодження законодавчих актів ЄС із національним законодавством [3].

У статті здійснено науковий аналіз проблеми адаптації Директиви Європейського Парламенту і Ради 2019/771 про деякі аспекти договорів купівлі-продажу товарів від 20.05.2019 р. (далі – Директива 2019/771) та узгодженості українського законодавства із правом ЄС у сфері захисту прав споживачів у випадку невідповідності товару умовам договору.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Окремі аспекти уніфікації українського приватного права із стандартами ЄС досліджували Л. Саванець, Г. Стахира, Л. Клименко, Е. Грамацький, Н. Боднар та ін. Однак питання адаптації Директиви 2019/771 до українського приватного права відповідно до захисту прав споживачів ще не було ретельно досліджено.

Мета дослідження – представлення системних неузгодженостей українського приватного права на прикладі захисту прав споживачів у разі невідповідності товару умовам договору та напрацювання пропозицій шляхів адаптації Директиви 2019/771 до національного законодавства.

Виклад основного матеріалу дослідження.

1. Захист прав споживачів у положеннях Директиви 2019/771. Напрацювання ефективного консолідованого загальноєвропейського права у сфері захисту прав споживачів – це постійний актуальний напрям діяльності законодавця ЄС. Новим, актуальним дослідницьким напрямом, що набуває широкої популярності у європейській правовій практиці, є *ecology efficiency of law*, тобто «екологічна ефективність» права. Саме цей напрямок відображений у Директиві 2019/771, що закріпила низку правових новел у галузі екологічності споживчого права [4, с. 132–133]. Вважаємо за необхідне виокремити основний мотив прийняття нового регулювання купівлі-продажу споживчих товарів, вміщені у преамбулі Директиви 2019/771, серед яких: посилення захисту прав споживачів на внутрішньому ринку ЄС в умовах реалізації цифрової економіки, що є предметом Директиви Європейського Парламенту і Ради 2019/770 про деякі аспекти договорів постачання цифрового контенту та цифрових послуг від 20.05.2019 р. (далі – Директива 2019/770) [5, с. 136]. Варто зазначити, що положення нових законодавчих інструментів регулювання договірних відносин купівлі-продажу та постачання цифрового контенту містять екологічні норми правового регулювання суспільних відносин, спрямовані на раціоналізацію використання природних ресурсів [6, с. 111; 7, с. 317].

Вважаємо за доцільне розпочати дослідження проблематики узгодженості національного права із положеннями Директиви 2019/771.

По-перше, особливістю Директиви 2019/771 є максимальний рівень гармонізації її положень. Наведене вказує на необхідність застосування державами-членами лише такого рівня захисту, який передбачений у стандартах Директиви [8, art. 3].

По-друге, Директива 2019/771 новелізує поняття відповідності товару, виокремлюючи її суб'єктивну та об'єктивну сферу [8, art. 6]. Окрім того, положення досліджуваного нормативного акта збільшують строк, протягом якого продавець відповідає за невідповідність товару до 2 років [8, art. 10].

По-третє, новелою Директиви 2019/771 є запровадження відповідальності продавця за недоліки товару із цифровими елементами, що проявляється у недоліку цифрового контенту чи цифрової послуги, котрі інсталиються разом із річчю, що є предметом договірних відносин [8, art. 10 p. 1, 2].

По-четверте, Директива 2019/771 запроваджує послідовність можливостей вибору способів захисту порушеного права та закріплює їх перелік, серед яких: обмін або ремонт переданого товару, пропорційне зменшення ціни договору, можливість розірвання договору споживачем [8, art. 13 p. 2 ; 8, art. 13 p. 1,4].

2. Захист прав споживачів у випадку продажу товару неналежної якості в положеннях українського законодавства. Приватні правовідносини в Україні регулюються положеннями загального та спеціального законодавства. У споживчих правовідносин, примат нормативного регулювання відводиться спеціальному акту – Закону України «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991 № 1023-XII (далі – Закон). Окрім того, відповідне застосування матимуть положення Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) та Господарського кодексу України (далі – ГК України) [9, стаття 2, п. 1].

Як слушно зазначає Л. Саванець, в Україні відсутній єдиний нормативний акт, присвячений питанням правового регулювання договорів купівлі-продажу товарів споживання. Законодавство у цій сфері характеризується поєднанням регулювання як нормами законів, так і підзаконних нормативно-правових актів, що доволі часто містять дублювання та колізії [10, с. 36]. Зауважимо, що як ЦК України, так і ГК України закріплюють загальні положення нормативного регулювання споживчих правовідносин, а спеціальні норми містяться у Законі [11, с. 127]. Таким чином, положення зазначених кодексів підлягають застосуванню у випадку коли спеціальна норма відсутня у Законі [12, с. 23].

Вважаємо, що такі системні розмежування між Законом, ЦК України, ГК України можуть привести до суперечностей щодо питання застосовного законодавства як у доктринальних положеннях, так і на практиці.

Незважаючи на вищезазначене, Закон та кодекси не мають ідентичної системи захисту прав споживачів у випадку передання товару неналежної якості за договором купівлі-продажу. Правові наслідки передання товару неналежної якості, відповідно до положень ЦК України, такі: 1) безоплатне усунення недоліків товару або відшкодування витрат на їх виправлення; 2) заміна товару на аналогічний товар належної якості або на такий самий товар іншої моделі з відповідним перерахунком у разі різниці в ціні; 3) відповідне зменшення ціни; 4) відмова від договору і повернення сплаченої за товар грошової суми [13, ст. 708 п. 1].

Постачальник відповідає за недоліки товару, поставленого на підставі господарського договору. Так, згідно з п. 6, 7 ст. 269 ГК України [14] у разі виявлення дефектів товару, протягом гарантійного строку, покупець (одержувач) має право вимагати усунення дефектів виробу, заміни товару, стягнення з виготовлювача (постачальника) штрафу. Окрім того, цікавим видається твердження п.6 ст. 265 ГК України, відповідно до якого, до відносин поставки, не врегульованих ГК України, застосовуються відповідні положення ЦК України про договір купівлі-продажу [14].

Дещо відмінні норми правового регулювання відповідальності постачальника у зв'язку із недоліками поставлених товарів передбачено у ГК України, відповідно до положень якого покупець (одержувач) має право на: стягнення з виготовлювача (постачальника) штрафу у розмірі, передбаченому ст. 231 ГК України, якщо інший розмір не передбачено законом або договором [14, ст. 269 п. 7].

Варто зауважити, що на відміну від ЦК України і ГК України, Закон містить диференціацію недоліків товару, поділяючи їх на недоліки та істотні недоліки, що передбачає відмінні правові наслідки передання за договором купівлі-продажу товару із недоліком та значним недоліком. Так, у разі виявлення у товарі неналежної якості недоліку, покупцю гарантується право на пропорційне зменшення ціни; безоплатне усунення недоліків товару в розумний строк; відшкодування витрат на усунення недоліків товару у випадку виявлення недоліків [9, стаття 8 п. 1], а в разі виникнення значного недоліку – розірвання договору та повернення сплаченої за товар грошової суми; заміна товару на такий самий товар або на аналогічний серед наявних у продавця (виробника), товар [9, ст. 8 п. 1].

Підсумовуючи, зазначимо, що норми ЦК України та ГК України передбачають відповідальність продавця (постачальника) у випадку передання товару неналежної якості. Водночас положення Закону диференціюють можливі вимоги споживача у випадку передання товару неналежної якості залежно від наявного недоліку (недоліку чи значного недоліку), що визначається у ст. 1 п. 12, 15 Закону.

Серед системних неузгодженостей національного законодавства вважаємо доцільним приділити увагу наступному. По-перше, ЦК України та ГК України надають можливість вибору з закритого каталогу форм захисту для споживача до кожної ситуації виникнення недоліків / дефектів. Порівняно з кодексами, дуалізм регулювання в Законі у певному сенсі обмежує права споживачів, впроваджуючи еnumerативні варіанти захисту у двох окремих випадках: наявності недоліків або значних недоліків [15]. Така неузгодженість на практиці може зумовити виникнення суперечливих ситуацій. Наприклад, згідно з ЦК України споживач може на загальних умовах звернутись до продавця з вимогою про заміну товару на такий самий або аналогічний. Водночас відповідно до Закону, така можливість у споживача виникає лише у разі значного недоліку товару.

По-друге, порівнюючи положення ч. 1 ст. 8 Закону та ст. 678 ЦК України, простежуються практично ідентичні положення щодо правових наслідків передання товару неналежної якості. Їх відмінності містяться у загальному характері норми ст. 678 ЦК України, що не має пріоритетного застосування до споживчих договорів. Наведене є прикладом відомих правових колізій національного законодавства, що можуть дестабілізаційно впливати на цивільний обіг [15].

З огляду на вищезазначене доцільно підкреслити пріоритетність застосування норм ЦК України у випадку колізій із нормами Закону, оскільки кодекс є основним актом цивільного законодавства та має вищу юридичну силу порівняно із Законом, а інші акти приймаються відповідно до Конституції України та до цього кодексу [13, ст. 4 ЦК України].

Наступною проблемою, що потребує дослідження, є закріплення в ЦК України та Законі різних понять у випадку продажу товару неналежної якості, що відповідно впливає на права, які належать споживачам. Як вже було вказано раніше, у Законі поняття «неналежної якості» поділяється на дві форми – «недоліки» та «істотні недоліки». У ч. 2 ст. 678 ЦК України міститься визначення „істотне порушення вимог щодо якості товару” [13], що за змістом відображає термін «істотний недолік», що міститься у Законі. Термінологічну неточність також має поняття «дефект в продукції», яке не пояснюється у Законі. Досліджуючи поняття дефекту продукції, знаходимо його визначення у Листі Міністерства Юстиції України про надання роз'яснення щодо товару, який вважається дефектним, що фактично повторює поняття «продукт неналежної якості». Наведене зумовило існування суперечливих позицій доктрини, щодо необхідності розширення поняття «дефект в продукції» як дефекту, що спричинив заподіяння шкоди життю, здоров'ю або майну споживача [16], таким чином наближуючи визначення поняття до європейських стандартів.

Повертаючись до ГК України, варто вказати, що сам кодекс доволі стабільний об'єкт критики через велику кількість колізій з ЦК України, у зв'язку з чим неодноразово з'являлись пропозиції його скасування [17, с. 110]. Проблему вирішення, який нормативно-правовий акт має бути застосований, було неодноразово розглянуто як у юридичній літературі, так і у Верховному Суді. Так, суд вказав на необхідність застосування до конкретних правовідносин не закону, як цілісного нормативно-правового акта, а лише конкретної правової норми (чи її частини), за змістом якої визначається, чи ця норма (її частина) спеціальна, чи має загальний характер [18].

Підсумовуючи, вважаємо за доцільне вказати на відсутність підстав для створення двох різних систем – ЦК України і ГК України. Окрім того, незважаючи на невідповідності у положеннях ЦК України та Закону, можна стверджувати, що їх загальна аксіологія доволі подібна. Натомість ГК України концепційно відрізняється від ЦК України, що зумовлює виникнення колізій щодо об'єкта правового регулювання приватних відносин положеннями кодексу. Вважаємо, що існування ГК України поглиблює процес системного розгалуження правових норм та мінімізує значення ЦК України в системі приватного права.

У зв'язку з наведеним, вважаємо за необхідне проаналізувати історичні передумови ухвалення регулятивних положень у сфері купівлі-продажу, що містяться у ЦК України та ГК України. Прийнята та ратифікована Україною Конвенція Організації Об'єднаних Націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11.04.1980 р. (далі Конвенція) суттєво вплинула на правове регулювання положень про купівлю продаж, вміщених у ЦК України. Хоча норми ЦК України не дублюють відповідних положень Конвенції, проте, як влучно зауважив О. Кот, вони сформульовані «в дусі» її відповідних положень [19, с. 29], а наявні відмінності мають загальний характер і проявляються лише у своєрідності застосування способів захисту [19, с. 35]. Прикладом наведеного може слугувати положення ч. 2 ст. 46 Конвенції, відповідно до якого у разі невідповідності товару умовам договору покупець може вимагати заміни товару лише у випадку, коли така невідповідність є значним порушенням договору, а вимогу про заміну товару заявлено одночасно з повідомленням про невідповідність товару або в розумний строк після цього повідомлення. Додатково слід

проаналізувати ч. 1 ст. 35 Конвенції, у якій законодавець наводить критерії відповідності товару договору, до яких належать: положення щодо кількості, якості, описання, тари та упаковки [20]. На відміну від Конвенції, ЦК України надає можливість заміни частини товару неналежного асортименту (ст. 672), якості (ст. 678) та комплектності (ст. 684), і у разі відкликання товару продавцем (ст. 6811). Натомість, у випадку неналежного упакування товару в ЦК України передбачено право покупця вимагати заміни неналежної тари та упаковки (ст. 686) [19, с. 34].

Необхідно здійснити порівняльний аналіз підстав розірвання договору купівлі-продажу, вміщених у Конвенції та ЦК України. Положення Конвенції передбачають можливість покупця розірвати договір купівлі-продажу у випадку значного порушення умов договору (ст. 49, 64); окрім того, сторони мають право заявити про розірвання договору, якщо до встановленої для виконання договору дати стає очевидно, що інша сторона вчинить суттєве порушення договору (ст. 72).

На відміну від Конвенції, у ЦК України можливість припинення договірних відносин (ЦК України використовує понятійний механізм «відмови від договору» або «відмови від товару», а не розірвання договору) визначається не загальною нормою із обґрунтуванням істотності порушення, а спеціальною, щодо кожного окремого випадку порушення умов договору [19, с. 34–35]. Наведене вказує на значний вплив положень Конвенції на формування національного правового регулювання купівлі-продажу, закріпленого у ЦК України.

3. Оцінка українського регулювання – маргіналізація ролі ЦК України.

Як зазначалось вище, цивільне право України сформоване на проєвропейських тенденціях регулювання правовідносин купівлі-продажу. Додатковим підтвердженням Європейського вектору розвитку цивільного права України вбачаємо у спільних засадах, що містяться як у чинних нормах ЦК України, так і в положеннях нової Директиви 2019/771. Незважаючи на відмінні інструменти правового регулювання, як ЦК України, так і Директива 2019/771 базуються на схожій теоретичній моделі договірних відносин купівлі-продажу, котра бере свої витоки у положеннях Конвенції.

Повертаючись до попереднього аналізу українського законодавства, неможливо оминати відмінності у підходах правового регулювання купівлі-продажу у випадку передання товару неналежної якості, що містяться в положеннях ЦК України та Директиви 2019/771. Такими відмінностями є диференціація правових наслідків невідповідності товару умовам договору, що залежить від «істотності» виявленого недоліку товару. Так, український споживач має право на відшкодування витрат на усунення недоліків товару, вимогу заміни товару на такий самий або аналогічний, на розірвання договору та повернення за товар сплаченої суми. Згідно з вищенаведеним законодавство передбачає право споживачів розірвати договір за наявності лише значних порушень його умов продавцем.

Натомість, досліджуючи положення Директиви прослідковується закріплена у ній ієрархія можливих вимог споживача у випадку отримання товару неналежної якості. Насамперед Директива 2019/771 пропонує споживачу вимагати здійснення ремонту чи заміни переданого товару, і лише після використання цієї можливості, передбачає право відмовитись від договору. На наш погляд, передбачений у положеннях Директиви 2019/771 підхід – не найкраще екологічне вирішення проблеми існування на ринку товарів із недоліками. Значно ефективнішим та екологічно правильним було бм встановлення в Директиві пріоритетності права споживача вимагати ремонту товару, що не відповідає умовам договору.

Підсумовуючи, зазначимо, що незважаючи на існування в національному законодавстві України розчеплення нормативного регулювання договірних відносин купівлі-продажу (ЦК України, ГК України, Закон) та нагромадження термінологічних понять у цих актах (недолік, суттєвий недолік), підхід до правових наслідків передання товару неналежної якості доволі раціональний та екологічний. Таке твердження підкріплюється насамперед наданням споживачу права вимагати ремонту речі із недоліком. Натомість, Директива 2019/771, що потенційно мала б закріплювати інноваційні, проєкологічні рішення, спрямована на зміцнення кругової економіки, продовження строку експлуатації товару і зменшення використання сировини, містить менш екологічну ієрархію вимог споживача [21, с. 527].

4. Можливі варіанти імплементації Директиви. З огляду на актуальний стан українського законодавства та активні проєвропейські законодавчі тенденції можна запропонувати дві моделі адаптації Директиви 2019/771 до українського законодавства – модель «*copy & paste*» і модель європеїзації.

Модель «*copy & paste*» передбачає новелізацію Закону через залучення до нього відповідних положень Директиви 2019/771. Вважаємо, що наведена модель хоч і пасує до актуальної системи нормативного регулювання, проте її запровадження може ще більше поглибити нормативні суперечності та розчеплення національного законодавства.

Варіант європеїзації полягає у включенні правової моделі Директиви 2019/77 до ЦК України, що привело б до уніфікації нормативних актів України із актами ЄС. Додатково, у разі виключення положень ГК України із національного законодавства, Україна може створити цілісну узгодженість положень приватного права. Тобто під час впровадження моделі європеїзації дійшло б до об'єднання українського цивільного законодавства.

Проте у випадку адаптації Директиви 2019/771 до національного законодавства вважаємо за необхідне звернути увагу на виникнення негативних наслідків. Так, максимальний характер імплементації Директиви 2019/771 зобов'яже національного законодавця запровадити нову ієрархію вимог споживача у випадку передання йому товару неналежної якості, що за своєю екологічністю поступатиметься існуючій моделі.

Варто зазначити, що першим кроком до адаптації законодавства України із положеннями Директиви було прийняття 5 жовтня 2021 р. проекту Закону України «Про захист прав споживачів». Згаданий акт містить адаптаційні положення не лише щодо Директиви 2019/771, а й інших актів ЄС. Представлений варіант імплементації відповідає моделі «copy-paste» [22]. Тобто національний законодавець обрав потенційно легший шлях імплементації, адже немає потреби вносити радикальні зміни до усіх нормативно-правових актів приватного права, а лише до Закону. Звісно, внаслідок такої імплементації приватного права ЄС можуть поглибитися системні «розгалуження» та неточності, що надалі впливатимуть на послаблення ролі ЦК України.

Висновки. Системі захисту прав споживачів відведена ключова роль у уніфікованому законодавстві ЄС. Постійна робота науковців та європейського законодавця щодо удосконалення ключових нормативно-правових актів у цій сфері сприяє гармонізації позицій сторін договору купівлі-продажу на об'єднаному ринку ЄС. Прикладом нового, сучасного нормативно-правового акта, що комплексно регулює споживчі відносини купівлі-продажу у ЄС, є Директива 2019/771.

На відміну від права ЄС, українське цивільне законодавство не уніфіковане. Положення щодо захисту прав споживачів у відносинах купівлі-продажу містяться у ЦК України, ГК України та Законі. Таке розчеплення правового регулювання приводить до зменшення ефективності функціонування цивільного права у досліджуваній сфері.

З метою зміцнення положень приватного права України необхідно уніфікувати національне цивільне законодавство через закріплення всіх основних регулятивних норм у фундаментальному нормативно-правовому акті – ЦК України та узгодженні профільних законів із положеннями ЦК України.

Взявши до уваги проєвропейський напрям розвитку національного законодавства, вважаємо, що необхідно запроваджувати такі регулятивні норми, що відповідатимуть умовам максимального екологічного вирішення проблемних питань.

Сучасне національне право України у сфері захисту прав споживачів більш екологічне, ніж положення Директиви 2019/771. Однак запропонований європеїзаційний варіант адаптації Директиви 2019/771 до національного законодавства з огляду на її максимальний характер зобов'яже запровадити гіршу систему з екологічної точки зору, тому що включена до неї ієрархія поступається за своєю інноваційністю актуальним українським рішенням.

Список використаних джерел

1. Європейський проєкт та Україна : монографія / А. В. Єрмолаєв та ін. Київ, 2012. 75 с.
2. Про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Угода від 21 бер. та 27 чер. 2014 р. № 984_011. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text (дата звернення: 23.01.2022).
3. Про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Постанова Кабінету Міністрів України від 25 жов. 2017 р. № 1106. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1106-2017-#n30> (дата звернення: 23.01.2022).
4. Lackoroński B., Kuszal K. Opinia w sprawie wniosku dotyczącego Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie niektórych aspektów umów sprzedaży towarów zawieranych przez internet lub w inny sposób na odległość [COM(2015) 635 final]. *Zeszyty prawnicze*. 2016. № 1 (49). С. 132–133.
5. Van Gool E., Michael A. The New Consumer Sales Directive 2019/771 and Sustainable Consumption: A Critical Analysis. *Journal of European Consumer and Market Law*. 2021. № 4. С. 136.

-
6. Липницька Є. Екологізація господарського законодавства як засіб забезпечення сталого розвитку (на прикладі Господарського кодексу України). Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 5. С. 111. URL: http://lsej.org.ua/5_2021/28.pdf (дата звернення: 26.02.2022).
 7. Garver G. The Rule of Ecological Law: The Legal Complement to Degrowth Economics. *Sustainability*. 2013. № 5. С. 317. URL: <https://www.mdpi.com/2071-1050/5/1/316/htm> (дата звернення: 29.02.2022).
 8. Directive (EU) 2019/771 of the european parliament and of the council of 20 May 2019 on certain aspects concerning contracts for the sale of goods, amending Regulation (EU) 2017/2394 and Directive 2009/22/EC, and repealing Directive 1999/44/EC. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019L0771&from=e> (дата звернення: 25.03.2022).
 9. Про захист прав споживачів : Закон України від 12. 05. 1991 р. № 1023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text> (дата звернення: 27.03.2022).
 10. Саванець Л. Права споживача у разі придбання товару неналежної якості за законодавством Європейського Союзу та України. Актуальні проблеми правознавства. 2017. №. 1 (9). С. 36. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/245994.pdf> (дата звернення: 28.03.2022).
 11. Машиністова М. Особливості захисту прав споживачів на сучасному етапі розвитку цивільного законодавства. *Scientific journal «ЛОГОΣ» The art of scientific mind*. 2018. №. 1. С.127. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/737650.pdf> (дата звернення: 29.03.2022).
 12. Л. Богачева. Ієрархія підзаконних нормативно – правових актів. Юридичний науковий електронний журнал. 2018. №. 6. С. 23. URL: http://lsej.org.ua/6_2018/5.pdf (дата звернення: 29.03.2022).
 13. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січ. 2003 р. №. 435. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 01.04.2022).
 14. Господарський кодекс України : Закон України від 16 січ. 2003 р. №. 436. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 05.04.2022).
 15. Глебов Р. Захист прав споживачів у разі купівлі товару неналежної якості: порівняння Цивільного кодексу та Закону «Про захист прав споживачів». URL: http://legalclinic.at.ua/load/konsultaciji/zakhist_prav_spozivachiv_u_raz_i_kupivli_tovru_nenalezhoji_jakosti_porivnjannja_civilnogo_kodeksu_ta_zakonu_quot_pro_zakhist_prav_spozivachiv_quot/1-1-0-119 (дата звернення: 07.04.2022).
 16. Щодо надання роз'яснення стосовно товару який вважається дефектним : Лист Міністерства Юстиції України від 18 квіт. 2006 р. № Г – 8857 – 19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v8857323-06#Text> (дата звернення: 18.04.2022).
 17. Резнікова В. Скасування Господарського кодексу України: спосіб ефективної модернізації правового регулювання господарської діяльності чи дестабілізуючий фактор для сфери господарювання? Право та інновації. 2016. №. 2 (14). С. 110. URL: <https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2016/10/Reznikova14.pdf> (дата звернення: 18.04.2022).
 18. Про деякі питання практики застосування норм Цивільного та Господарського кодексів України (Інформаційний лист ВГСУ від 7 квіт. 2008 р. № 01-8/211). Retrieved from <http://www.arbitr.gov.ua/news/709/> (дата звернення: 19.04.2022).
 19. Кот О. Порівняльний аналіз норм Конвенції Організації Об'єднаних Націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів і Цивільного Кодексу України. Право України. 2016. № 5. С. 29. URL: https://rd.ua/storage/attachments/Кот_2016_Порівняльний%20аналіз%20норм%20Конвенції%20ООН%20про%20договори%20міжнародної%20купівлі-продажу%20товарів%20і%20ЦКУ.pdf (дата звернення: 19.04.2022).
 20. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11 квіт. 1980 р. № 955_003. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/955_003#Text (дата звернення: 20.04.2022).
 21. Zoll F., Południak-Gierz K., Bańczyk W. Sustainable consumption and circular economy in the Directive 2019/771. *Правоведение*. 2020. № 4. С. 527. URL: <https://pravovedenie.spbu.ru/article/view/13011/8947> (дата звернення: 23.04.2022).
 22. Пояснювальна записка до проекту Закону України „Про захист прав споживачів” від 5.10. 2021 р. № 6134. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/27942> (дата звернення: 22.04.2022).
-

References

1. Yermolaev, A. V., Parakhonskyi, B. O., Yavorska, G. M., Reznikova, O. O., Klymenko, I. V., Snigyr, O. V., Lytvynenko, O. V. et al. (2012). *Evropejskij proekt ta Ukraina – The European project and Ukraine*. Kyiv: Nacionalnyj instytut strategicznych doslidzen [in Ukrainian].
2. *Ugoda pro asociaciju miz Ukrainoju, z odnijeji storony, ta Evropejskim Sojuzom, Evropejskim Spivtovarystvom z Atomnoji Energiji i ichnimy derzavamy - czlenami, z inshoji storony: pryjnyatyj 21 ber. ta 27 czer. 2014 r., № 984_011 [Agreement on the association between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their member states, on the other hand from March 21 and June 27 2014, № 984_011]*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text [in Ukrainian].
3. *Postanova Kabinetu Ministriv Ukainy pro vykonannya Ugody pro asociaciju miz Ukrainoju, z odnijeji storony, ta Evropejskim Sojuzom, Evropejskim Spivtovarystvom z Atomnoji Energiji i ichnimy derzavamy - czlenami, z inshoji storony: pryjnyatyj 25 zov. 2017 r., № 1106 [Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine on the implementation of the Association Agreement between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their member states, on the other hand from October 25 2017, № 1106]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1106-2017-n#n30> [in Ukrainian].
4. Lackoroński B.& Kuszel K. (2016). *Opinia w sprawie wniosku dotyczącego Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie niektórych aspektów umów sprzedaży towarów zawieranych przez internet lub w inny sposób na odległość [COM(2015) 635 final] [Opinion on the proposal of the Directorate of the European Parliament and the Council on certain aspects of contracts for the sale of goods via the Internet or by other means at a distance [COM(2015) 635 final]. Zeszyty prawnicze – Legal notebooks, 1 (49), 132-133 [in Polish]*.
5. Van Gool, E. & Michael, A. (2021). The New Consumer Sales Directive 2019/771 and Sustainable Consumption: A Critical Analysis. *Journal of European Consumer and Market Law*, 4, 136 [in English].
6. Lipnicka E. O. (2021). *Ekologizacija gospodarskogo zakonodavstva jak zasib zabezpechhya stalogo rozvytku (na prykladi Gospodarskogo kodeksu Ukrainy) [Greening of economic legislation as a means of ensuring sustainable development (on the example of the Economic Code of Ukraine)]. Jurydychny naukovyj elektronnyj jurnal – Legal scientific electronic journal, 5*, Retrieved from http://lsej.org.ua/5_2021/28.pdf 5/1/316/htm [in English].
7. *Directive (EU) 2019/771 of the european parliament and of the council of 20 May 2019 on certain aspects concerning contracts for the sale of goods, amending Regulation (EU) 2017/2394 and Directive 2009/22/EC, and repealing Directive 1999/44/EC*. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019L0771&from=e> [in English].
8. *Zakon Ukrainy Pro zachyst prav spozyvachiv: pryjnyatyj 12 trav. 1991 r., № 1023. [Law of Ukraine on the protection of consumer rights: Law of Ukraine from May 12 1991, № 1023]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text> [in Ukrainian].
9. Savanets, L. M. (2017). *Prava spozyvaczha u razi prydbannia tovaru nenaleznoji jakosti za zakonodavstwom Evropejskogo Sojuzu ta Ukrainy [Consumer rights in case of purchase of goods of inadequate quality according to the legislation of the European Union and Ukraine]. Aktualni problem pravoznavstva – Actual problems of law, 1 (9), 36*, Retrieved from <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/245994.pdf> [in Ukrainian].
10. Mashinistova M.S. (2018). *Osoblyvosti zachystu prav spozyvachiv na suschasnomu etapi rozvytku cyvilnogo zakonodavstva [Peculiarities of consumer rights protection at the current stage of development of civil legislation]. Scientific journal «ΑΙΟΓΟΣ». The art of scientific mind, 1, 27*, Retrieved from <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/737650.pdf> [in Ukrainian].
11. Bogacheva, L. L. (2018). *Ierarchija pidzakonno normatyvno-pravovykh aktiv [Hierarchy of subordinate regulatory and legal acts]. Jurydychny naukovyj elektronnyj jurnal – Legal scientific electronic journal, 6, 23*. Retrieved from http://lsej.org.ua/6_2018/5.pdf [in Ukrainian].
12. *Zakon Ukrainy Cyvilnyj kodeks: pryjnyatyj 16 sich. 2003 r., №. 435 [Law of Ukraine Civil Code from January 16 2003, №. 435]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> [in Ukrainian].
13. *Zakon Ukrainy Hospodarskyi kodeks.: pryjnyatyj 16 sich. 2003 r., №. 436 [Law of Ukraine Commercial Code from January 16 2003, №. 436]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> [in Ukrainian].

-
14. Glebov, R. S. Zachyst praw spozychachiv u razi kupivli tovaru nenaleznoji jakosti: porivnyannya Cywilnogo kodeksu ta Zakony «Pro zachyst prav spozywachiv» [Protection of consumer rights in case of purchase of goods of inadequate quality: comparison of the Civil Code and the Law «On Protection of Consumer Rights»]. Retrieved from http://legalclinic.at.ua/load/konsultaciji/zakhistprav_spozhyvachiv_u_razikupivlitovru_nenaleznoji_jakosti_porivnjannja_civilnogo_kodeksu_tazakonu_quot_pro_zakhistprav_spozhyvachiv_quot/1-1-0-119 [in Ukrainian].
 15. *Lyst Ministerstva Justyciji Ukrainy Shodo nadannya rozjasnennya stosovno tovaru jakyj vvzhajetsya defektnym: pryjnyatyj 18 kwiet. 2006 r., № Г – 8857 – 19* [Letter from the Ministry of Justice of Ukraine Regarding providing an explanation regarding the product that is considered defective from April 18 2006, № G – 8857 – 19]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v8857323-06#Text> [in Ukrainian].
 16. Reznikova, V. (2016). Skasuvannya Gospodarskogo kodeksu Ukrainy: sposib efektyvnoi modernizacii pravovogo reguluvannya gospodarskoi dijalnosti czy destabilizujuchyj faktor dla sfery gospodaruvannua? [Repeal of the Commercial Code of Ukraine: a way to effectively modernize the legal regulation of economic activity or a destabilizing factor for the sphere of business?]. *Pravo czy innowacii – Law and innovation*, 2(4), 110. Retrieved from <https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2016/10/Reznikova14.pdf> [in Ukrainian].
 17. *Informacyjnij lyst VGSU Pro deyaki pytannya praktyky zastosuvannya Cywilnogo ta Gospodarskogo kodeksiv Ukrainy: pryjnyatyj 7 kwit. 2008 r., № 01-8/211* [Information letter WGSU on some issues of the practice of applying the norms of the Civil and Commercial Codes of Ukraine from April 7 2008, № 01-8/211]. Retrieved from <http://www.arbitr.gov.ua/news/709/> [in Ukrainian].
 18. Kot, O. O. (2016). Porivnialnyj analiz norm Konvencii Organizacii Objednanych Nacij pro dogovory miznarodnoji kupivli - prodazu tovariv i Cywilnogo Kodeksu Ukrainy [Comparative analysis of the norms of the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods and the Civil Code of Ukraine]. *Pravo Ukrainy – Law of Ukraine*, 5, 29. Retrieved from https://rd.ua/storage/attachments/Kot_2016_Porivnialnyj%20analiz%20norm%20Konvencii%20OOH%20pro%20dogovory%20miznarodnoji%20kupivli-prodazu%20tovariv%20i%20CKU.pdf [in Ukrainian].
 19. *Konwencija Organizacii Objednanych Nacij pro dogovory miznarodnoji kupivli - prodazu tovariv: pryjnyatyj 11 kwit. 1980 r., № 955_003* [United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods from April 11 1980, № 955_003]. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_003#Text [in Ukrainian].
 20. Zoll, F., Południak-Gierz, K. & Bańczyk W. (2020). Sustainable consumption and circular economy in the Directive 2019/771. *Pravovedenje – Jurisprudence*, 4, 527. Retrieved from <https://pravovedenie.spbu.ru/article/view/13011/8947> [in English].
 21. *Pojasnuvalna zapyska do projektu Zakonu Ukrainy «Pro zachyst prav spozywachiv»: pryjnyatyj 5 zovt. 2021 r., № 6134* [Explanatory note to the draft Law of Ukraine «On the Protection of Consumer Rights» from October 10 2021, № 6134] [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 28.11.2022.